

Kunnskapsdepartementet

Bibliotekarforbundets hørings svar til NOU 2020:3, ny lov om universiteter og høyskoler

Ved universiteter og høyskoler har bibliotekene en så sentral funksjon og differensiert rolle i dagens drift at det er vanskelig å plassere høringsuttalelsen til konkrete paragrafer i forslaget til ny lov.

Bibliotekarforbundet mener at det nødvendig at bibliotek forankres med egen paragraf i ny lov om universitet og høyskoler.

Bibliotekenes rolle

UH-bibliotekene ivaretar flere roller ved institusjonen og bidrar til at utdanningsinstitusjonene oppfyller flere forpliktelser. Noen få eksempler er:

- Arbeidet for åpen forskning (tilgang til data samt publisert forskning) gir bibliotekene en operativ rolle i satsingen på driftsoppgaver og formidling. UH-bibliotekene er forvaltings-, tilbyder- og veiledningstjeneste for sektorens åpne tilgang til akademisk litteratur, forskning og forskningsdokumentasjon. Plan S er også et oppdrag som berører UH-bibliotekene.
- UH-bibliotekene understøtter både utdanning og forskning med tilgang til egen og andres forskning. I tillegg medvirker de til at allmennheten gis tilgang til offentlig finansiert forskning, i tråd med villet politikk.
- Bibliotekene er en møteplass for studenter og ansatte, og er en essensiell del av læringsmiljøet.
- Bibliotekene gir kurs i blant annet akademisk redelighet, kildekritikk, akademisk skriving og litteratursøk, og er en essensiell del av vitenskapsprosessen.
- UH-bibliotekene spiller en viktig rolle for institusjonenes samfunnsoppdrag, ved å bidra til studentenes gjennomføringsgrad og publisert forskning av god kvalitet.
- Med informasjonsvitenskapelig utdannede ansatte er UH-bibliotekene en kompetent veileder i et mangfoldig informasjonsunivers. Bibliotekene utgjør en nøytral ressurs for å motvirke omtalte utviklingstrekk knyttet til polarisering og mistro til vitenskap, og for å kunne identifisere falsk vitenskap og informasjon.

Bibliotekarforbundet mener at UH-bibliotekene er nødvendige for velfungerende og effektiv utdanning og forskning.

Bibliotek ett av kravene fra NOKUT

I dagens akkreditering av universiteter og høyskoler er ett av kravene fra NOKUT at institusjonen skal ha et "tilfredsstillende bibliotek" og et "bibliotek tilpasset virksomheten". Dette viser viktigheten av gode bibliotek ved utdanningsinstitusjonene.

Bibliotekarforbundet ser dette kravet som en anerkjennelse av bibliotekenes betydning. Derfor mener vi at krav om bibliotek bør implementeres i ny lov om universiteter og høyskoler.

Bibliotek stadig viktigere for driften

I alle fagfelt er det økende fokus på kvalitet i forskning og utdanning, det medfører økende bruk av bibliotektenester. Digitaliseringen har også medført økt aktivitet. Eksempel på "nyere" støttefunksjoner er blant annet etterspørsel av assistanse til systematiske søk, tilgjengeliggjøring av artikler via nettleser på eget kontor, behov for support til sluttbruker ved lisenser på digitalt verktøy (referansehåndteringsverktøy, screeningverktøy, visualiseringsverktøy, statistikkprogrammer med mer), tilgjengeliggjøring av forskningsdata, med mer. Bibliotekene har påtatt seg nye driftsoppgaver som går langt utover lån av bøker.

UH-bibliotekene og finansiering

Driften av UH-bibliotekene blir stadig mer digital, og på samme tid er både bruk og kompetansekrevene arbeidsoppgaver økende. At UH-bibliotekene kan stå samlet som en sterk aktør innad og utad er stadig viktigere. Gode eksempler på effektiv og økonomisk drift av elektroniske tilganger for UH-sektoren er Unit og Helsebiblioteket.no.

Helsebiblioteket.nos formål er å gi lik tilgang til forskningsdatabaser. Driftsmodellen stimulerer til bruk av kunnskapsbasert praksis i hele helsesektoren, samtidig som den gir digital tilgang til forskning. Helsebiblioteket.no har måtte kutte i sitt tilbud ved flere anledninger de senere år grunnet intern budsjettssituasjon og valutasingninger. Kuttene har rammet helsefaglige utdanninger hardt, og spesielt de som mangler en sterk moderorganisasjon. Konsekvensen er at institusjonene må abonnere enkeltvis til en langt høyere kostnad, og hvert bibliotek må drifte tilgangen på egenhånd.

Bibliotekarforbundet erfarer at UH-bibliotekene er truet tross digital satsning og økende krav til kvalitet ved institusjonene, blant annet ved innstramninger i budsjettene etter ABE-reformen. I tillegg gjør stadig mer ekstern finansiering av UH-sektoren at inntektssituasjonen blir usikker fra år til år.

Økende kompleksitet i bibliotekdriften over mange år har medført at UH-bibliotekene har arbeidstakere med høyere utdanning, og i mange tilfeller minimum mastergrad. Dette krever attraktive arbeidsplasser for å tiltrekke seg rett personell, noe som øker lønnsutgiftene.

En lovforankring av bibliotekenes posisjon ved universiteter og høyskoler vil kunne bøte på usikker finansiering.

Bibliotekets plass i organisasjonen

Bibliotekarforbundet anbefaler å forankre bibliotekene i loven som en obligatorisk del av organisasjonen, på lik linje med studentrepresentasjon og styringsmodell. Vi mener det vil

styrke universiteter og høyskoler for fremtidige utfordringer og oppgaver. I Sverige er dette allerede lovfestet.

Forslag til ny paragraf om bibliotek

Bibliotekarforbundet oppfordrer Kunnskapsdepartementet til å implementere akkrediteringskravet fra NOKUT i ny lov om Universitet og høyskoler.

Vårt forslag til lovtekst;

Universitet og høyskoler skal ha et bibliotek som understøtter institusjonens virksomhet med mål om å legge til rette for et godt læringsmiljø og god formidling, forskning og undervisning. Biblioteket skal ivareta forskningstjenester til både studenter og ansatte. Biblioteket skal gi tilstrekkelig tilgang til forskningsressurser og arbeidsverktøy, slik at institusjonen kan oppnå forpliktelser overfor samarbeidspartnere, studenter og ansatte. Biblioteket skal ha ansatte med relevant kompetanse innen kunnskapsformidling, gjenfinning og kunnskapsorganisering.

Med vennlig hilsen

Veronicha Angell Bergli
forbundsleder
Bibliotekarforbundet